

1995-ci ilin mart hadisələrindən 30 il ötsə də həmin hadisələri törədənlerin cinayətkar əməlləri unudulmayıb. O dövrdə hakimiyyət hərisi olan bir qrup xəyanətkar insan öz ətrafına topladığı qeyri-qanuni silahlı birləşmələr vasitəsilə müstəqilliyimizə qəsd etməyə cəhd göstərmişdi. Ölkədə yaradılmış ciddi nizam-intizama tabe olmaq istəməyən dağıdıcı qüvvələr Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə getdikcə artan nüfuzundan təşvişə düşərək xarici himayədarlarının təhriki ilə dövlət çevrilişinə cəhd etmişdilər.

Müasir və müstəqil Azərbaycanın banisi, yaradıcısı, qurucusu, dahi və müdrik Şəxsiyyət, dünya şöhrətli siyasətçi, xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin müstəqil Azərbaycan dövlətinin yaradılması, qorunması, təməllərinin möhkəmləndirilməsi, inkişafı, tərəqqisi, qüdrətli ölkəyə çevrilməsi uğrunda fədakarlığı nəticəsində müstəqil və güclü Azərbaycanın əsası qoyuldu. Doğma xalqının böyük təəssübkeşi olan Ulu Öndər Heydər Əliyev mürəkkəb tarixi şəraitlərdə ölkəmizin bütün sahələrində geniş islahatlar proqramı həyata keçirməklə, gələcək Azərbaycanın ictimai-siyasi, mədəni həyatında uğurları ilə əbədləşdi və xalqın düşüncə tərzində, oyanışında müstəsna rol oynayan Siyasi Liderə çevrildi. Azərbaycanda müstəqil dövlətçilik ənənələrinin formalaşdırılmasında fədakar xidmətləri ilə Ulu Öndər Azərbaycanı hər bir vətəndaşının təhlükəsizliyini qoruya biləcək qədər qüdrətli dövlətə çevirdi. Onun dövlətçilik fəaliyyəti müstəqilliyin möhkəmləndirilməsinə böyük töhfələr vermiş oldu. Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra mövcud vəziyyət ölkəmizi parçalanmaq, hətta xəritədən silinmək təhlükəsi ilə üz-üzə qoymuşdur. Müstəqilliyimizin ilk illərində hakimiyyətdə olan və bir-birini əvəz edən səriştesiz siyasi qüvvələr respublikadakı vəziyyəti daha da ağırlaşdıraraq təhlükəli böhran vəziyyətinə çatdırmışdılar. Xalqı uçuruma sürükləyən məqamlar istər ölkə daxilində, istərsə də xaricində onun sütunlarını zəiflətməyə başlamışdı. Belə bir zamanda, xalqın təkidli və istəyi ilə hakimiyyətə qayıdışı ilə Dahi Öndər Heydər Əliyev Ona etimad göstərənlərin ümidini tez bir zamanda doğrultdu.

"MİLLİ MƏNAFE, DÖVLƏT MƏNAFEYİ HƏR ŞEYDƏN ÜSTÜN OLMALIDIR"

Dahi Şəxsiyyətin siyasi kursu nəticəsində, Azərbaycan özünün müstəqilliyinin sütunlarını möhkəmlətdi, onun dünyaya inteqrasiya olunmasına töhfələrini verdi. Ulu Öndər Heydər Əliyev milli dövlətçiliyin konsepsiyasını yaratdı. Mürəkkəb siyasi şəraitdə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin böyük potensialı Azərbaycanın müstəqilliyinin qarantına çevrildi. Yeni dövrün tələblərinə uyğun tərzdə islahatların həyata keçirilməsi ölkəmizdə yeni iqtisadi mühit, azad bazar iqtisadiyyatı formalaşdı. Sonrakı dövrlərdə Azərbaycan vətəndaşlarının sosial durumunun yaxşılaşdırılması ilə bərabər, dövlət quruculuğu siyasətinin ardıcıl surətdə həyata keçirilməsi, Azərbaycan dövlətinin beynəlxalq nüfuzunun artırılması istiqamətində addımlar atıldı. "Əsrin müqaviləsi" imzalandı və milli neft strategiyasının əsası qoyuldu. Bütün həyatını Azərbaycanın və xalqın taleyi ilə bağlayan Ulu Öndər Heydər Əliyev müstəqil dövlətimizin tarixini yaradıb. "Biz müstəqil Azərbaycan dövləti yaradıırıq və onu ələ yaratmalıyıq ki, daim yaşasın, heç bir qüvvə onu heç vaxt heç yana əyə bilməsin, heç bir dövlət gəlib bizim, Azərbaycan xalqının milli azadlığını, müstəqilliyini əlindən ala bilməsin. Bunun üçün də hər kəs bu müstəqilliyi qorumaqdan ötrü sadıq olmalı və öz şəxsi mənafeyini milli mənafeədən aşağı tutmalıdır. Milli mənafe, dövlət mənafeyi hər şeydən üstün olmalıdır", - deyər Ulu Öndər qeyd edirdi.

Azərbaycan tarixində dövlət müstəqilliyinin qorunub saxlanması uğrunda mübarizə dövrü

1995-ci ilin mart hadisələri tarixi yaddaşı-

1995-ci ilin 13-17 mart hadisələri

mızda iz salıb. Dövlət çevrilişinə silahlı cəhdlərin göstərilməsi müstəqil dövlətçiliyimizə qarşı yönəldilmişdir. Hakimiyyətə gəlmək və Azərbaycanı parçalamaq niyyətində olan xəyanətkarların planlarını həyata keçirmək artıq həmin zamanda mümkün deyildi. Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə getdikcə artan nüfuzundan, inkişafından təşvişə düşənlər istənilən qüvvə ilə birləşib, ölkəmizə zərbə vurmaq istəyirdilər. Azərbaycanı parçalanma və məhv olma təhlükəsindən xilas edən Ulu Öndər Heydər Əliyevin xalqın iradəsi ilə, demokratik və qanuni yolla hakimiyyətə qayıdışı ölkəmizi sevməyən qüvvələri narahat edirdi. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin müdrik daxili və xarici siyasəti nəticəsində siyasi hakimiyyət böhranı, anarxiya və özbaşınalığa son qoyuldu. Azərbaycanda yeni tarixi mərhələ - dövlət müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsi dövrü başlandı. Ulu Öndərimiz Heydər Əliyev dünyanın bir çox aparıcı dövlətlərinin rəhbərləri, nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar və işgüzar dairələrlə yüksək səviyyəli rəsmi görüşlər keçirərək, Azərbaycan həqiqətlərini, dövlətimizin mövqeyini dünyaya çatdırırdı. Məlumdur ki, AXC-Müsavat dövründə respublika iqtisadiyyatı tamamilə dağıdılmış, xalqın rifah halı aşağı düşmüşdü. Şimalda "Sadval" separatizmi, cənubda Talış-Muğan Respublikası xülyası, qərbdə erməni işğalı, ölkəmizdə çətin ictimai-siyasi böhrana yol açmışdı. 1993-1995-ci illər müasir Azərbaycanın tarixinə dövlət müstəqilliyinin qorunub saxlanması uğrunda mübarizə dövrü kimi yazılmışdır.

AZƏRBAYCAN DÖVLƏTÇİLİYİ SINAQDAN ÇIXDI

Azərbaycan öz müstəqilliyini elan etdikdən sonra dövlətçiliyimizə çox qəsdlər oldu. Ulu Öndər Heydər Əliyevin qətiyyəti nəticəsində bunların qarşısı alındı. 1995-ci ilin martında baş verən hadisələr Azərbaycan dövlətçiliyinin qüvvətlənməsini istəməyənlərin əməli idi. 1995-ci il martın 16-dan 17-nə keçən gecə paytaxtın 8-ci kilometr qəsəbəsinə "OMON"-çuların qərarı yaxınlığında atışma başlandı. Ermənistan silahlı qüvvələri torpaqlarımızı işğal etdiyi bir vaxtda, Azərbaycanın paytaxtında bir qrup vəzifə hərisi hakimiyyəti ələ keçirmək üçün dövlətçiliyimizə qəsd edirdi. Onların hakimiyyət hərisliyi nəticəsində, qardaş qanı töküldü. Cavadov qardaşlarının hakimiyyəti qeyri - konstitusion yolla ələ keçirmək cəhdləri 22 hərbi, 7 mülki şəxs, 1 polis və 8 XTPD əməkdaşının ölümünə səbəb oldu. Hadisə nəticəsində, 105 nəfər yaralandı. XTPD rəhbəri Rövşən Cavadov isə aldığı güllə yarasından DİN-in hospitalında vəfat etdi. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Azərbaycan 17 mart 1995-ci il dövlətçiliyinin qorunub saxlanması məsələlərinə həsr olunmuş müşavirədə çıxışında həmin hadisələrə aydın gətirərək belə deyirdi: "Bizim iki gün ərzində məsələni sülh yolu ilə yatırtmaq və onun qarşısını almaq üçün gördüyümüz tədbirlər nəticə vermədi. Martın 13-ü 14-nə keçən gecə həmin silahlı dəstə öz niyyətini yerinə yetirmək üçün - yeni Tovuz, Gəncə bölgələrini zəbt etmək üçün Tovuzda olan hərbi hissəyə

hücum etdi, döyüş başlandı və bu döyüş nəticəsində o banda darmadağın oldu, Orada olan itkilər və bizim çətinliklərimiz sizə məlumdur. Bu gün artıq sizə deyər bilərəm ki, həmin bu bandanın üzvləri - orada deyirdilər ki, XTPD-nin cəmi 60 nəfər üzvü var, lakin onlar kənardan da adamlar cəlb edib silahlandırmışdılar - 160 nəfər həbs olunmuşdur. Görürsünüz, bir qrup, bir neçə adam - ola bilər 10-15, 20-25 adam cinayət edərək nə qədər adamı dartıb bu cinayətə gətirib çıxarmışdır. Qeyd etdiyim kimi, biz bunun qarşısını aldığımız. Ancaq bütün bu işlərə rəhbərlik edən Rövşən Cavadov öz niyyətlərindən əl çəkmədi. O, Qazaxa getmişdi ki, guya bu işlərin həll olunmasına kömək etsin. Kömək etmədi. Əksinə, orada aranı daha da qızıqırdı. Ondan sonra gəlib burada, 8-ci kilometr qəsəbəsinə XTPD-nin bazasında bu dəstəni qızıqdırıb, silahlandıraraq dövlət çevrilişi etməyə hazırladı".

"XALQ HƏMRƏYDİR, DÖVLƏTÇİLİYİ QORUMAQ ƏZMİNDƏDİR VƏ PREZİDENTİ MÜDAFİƏ EDİR"

Belə ağır zamanda Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev vətəndaş qarşıdurmasına səbəb ola biləcək hadisənin qarşısını aldı və ölkədə davam edən hakimiyyət böhranına, anarxiya və özbaşınalığa son qoydu. Həmin hadisələr, bir daha göstərdi ki, Azərbaycan xalqı və onun ordusu ölkə daxilində qarşıdurma yaratmaq istəyənləri dəstəkləmir və onları müdafiə etmir. Tərəfilən dövlət cinayətləri Azərbaycana müəyyən zərblər vursa da, qan tökülsə də, müstəqil Azərbay-

can dövlətçiliyini bir daha sınaqdan çıxardı. Onun möhkəm, qüdrətli olduğunu göstərdi, qanunsuz zor işlətməyin mənasızlığını sübut etdi. Xatırladaq ki, Ulu Öndər hadisələrin gedişatına əsasən, qarşıdakı təhlükəni, respublikamızda yenə də dövlət çevrilişi cəhdi baş verə biləcəyini hiss edərək martın 15-də televiziya ilə xalqa müraciət etdi. Müraciətin əsas məqsədi Rövşən Cavadova, onun dəstəsinə və respublikamızın içindən, xaricdən ona havadarlıq edən, onu istiqamətləndirən, ona güc verən, bu işlərə sövq etdirən qüvvələrə Azərbaycanı dağıtmaq, qan tökməyin qarşısını alınması idi. "Azərbaycanın dövlətçiliyini qorumaq lazımdır. Azərbaycan xalqı artıq öz dövlətçiliyini qiymətləndirməlidir, bunu anlamalıdır və bunun nə qədər böyük sərvət olduğunu bilməlidir və hər bir vətəndaş bu sərvətin qorunmasına öz payını verməli, öz xidmətini göstərməlidir. Deyər bilərəm ki, bizə, mənə gələn teleqramlardan, məktublardan, telefon zənglərindən və bu iki günün içərisində ictimaiyyətimizdə gedən proseslərdən məlum olur ki, mənim bu müraciətim xalq tərəfindən böyük rəğbətlə və hörmətlə qarşılanıbdır. Bu günlər respublikanın şəhərlərində, rayonlarında, əmək kollektivlərində keçirilən yığıncaqlar, mitinqlər, gedən danışıqlar, müsahibələr, yazılar - hamısı onu göstərir ki, xalq həmrəydir, dövlətçiliyi qorumaq əzmindədir və Prezidenti müdafiə edir. Siz mənim mövqeyimi bilirsiniz: Azərbaycanın müstəqilliyi, dövlətçiliyi, ərazi bütövlüyü, sərhədlərin toxunulmazlığı, xalqımızın rifah halı - budur mənim mövqeyim. Azərbaycanın bu bəla vəziyyətindən çıxarılması, respublikamızın demokratiya yolu ilə gəlməsi, demokratik islahatların aparılması, demokratik seçkilərin keçirilməsi, demokratik konstitusiyanın qəbul olunması - budur mənim mövqeyim. Mən bu mövqeyimlə yaşayıram, bundan sonra da bu mövqə ilə fəaliyyət göstərəcəyəm. Bütün dünyaya bəyan edirəm ki, heç bir qüvvə məni xalq tərəfindən seçilmiş qanuni Azərbaycan Prezidenti kimi öz mövqeyimdən çəkəndirə bilməz. Bu günlərdə gedən proseslər bunu bir daha sübut etdi", - deyər Ulu Öndər bildirmişdir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin dövlət çevrilişlərinin qarşısını qətiyyətlə alması Azərbaycan xalqının sabaha, gələcəyə ümidini daha da artırırdı. Bu gün Ulu Öndər Heydər Əliyev siyasətinin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməsinin nəticəsində Azərbaycan bütün sahələrdə yeni nailiyyətlərlə müşahidə olunan sürətli inkişaf mərhələsinə qədəm qoyub. Müasir yanaşmalar və milli iqtisadi prioritetlər əsasında müəmməl islahatlar konsepsiyasının reallaşdırılması nəticəsində Azərbaycan son illərdə yüksək inkişaf templərinə görə dünyanın lider dövlətləri sırasındadır. Məhz bu inkişaf, güclü iradə, müdrik siyasətin nəticəsidir ki, Azərbaycan bölgədə yeni reallıqlar müəllifidir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI